

педагогічного працівника. На нашу думку, велику роль відіграє також гендерна компетентність педагога. Необхідність введення цієї компетентності у перелік обов'язкових обумовлена складними педагогічними, культурними і соціальними трансформаціями сучасного суспільства, зміною поглядів на ролі жінки та чоловіка, зміною традиційних статоворольових стереотипів, що в свою чергу впливає на процес гендерної соціалізації особистості і багато в чому визначає її спрямованість. Система фахової передвищої освіти є важливим агентом гендерної соціалізації молодого покоління, зокрема студентства педагогічних фахових коледжів. Тому, дуже важливо підготувати фахівця-педагога, професійний рівень якого буде відповідати викликам сьогодення. Сучасний педагог має добре знати гендерну теорію, тому у закладах фахової передвищої освіти виникає необхідність впровадження програм для підвищення рівня гендерної обізнаності студентів і студенток, яка б враховувала особливості гендерної соціалізації студентської молоді. За твердженням В. Кравця, гендерна освіта включає в себе систематичне навчання, просвіту (тобто пропаганду й розповсюдження гендерних знань і культури), стимулювання гендерної самоосвіти [2, с. 59]. Водночас, із включенням до навчальних планів і програм дисциплін/змістовного модуля з гендерною складовою, важливим є створення у закладі фахової передвищої освіти сприятливих оптимальних умов для набуття дитиною гендерної ідентичності та формування підростаючої особистості. Вважаємо це можливим за певних умов, а саме: зміна стилю педагогічної комунікації (унікання гендерних стереотипів, сегрегованих стандартів життєвих стратегій для жінки/чоловіка); просвітницька робота зі студентською молоддю, спрямована на формування у здобувачів освіти системи знань з гендерної проблематики [2, с. 69].

Література

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенко. Київ, 2018. 34 с. URL: <https://cutt.ly/Bd7zkzP> (дата звернення: 27.07.2020).
2. Кравець В. П. Гендерна педагогіка : навчальний посібник. Тернопіль : Джура, 2003. 415 с.
3. Нечитайло Ю. С. Розвиток гендерної соціальності особистості в онтогенезі та її формування в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Сер. Педагогічні науки: реалії та перспективи* : збірник наукових праць. Київ, 2009. Вип. 72, т. 2. С. 62–70.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Ірина ЦИБУЛНА
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради,
aicu@ukr.net

У 2000 р. 189 країн-членів ООН, в тому числі й Україна, підписали і прийняли «Декларацію тисячоліття Організації об'єднаних націй», основними цілями якої є: подолання бідності, забезпечення доступу до якісної освіти впродовж життя,

забезпечення гендерної рівності, зменшення дитячої смертності, поліпшення здоров'я матерів, обмеження поширення ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, забезпечення сталого розвитку довкілля [5].

Відповідно до однієї із зазначених цілей – забезпечення гендерної рівності – Україна взяла на себе зобов'язання подолати гендерну асиметрію в усіх сферах життєдіяльності суспільства. Для реалізації поставленої мети протягом останніх років ухвалено низку правових документів, що створили підґрунтя для розв'язання проблеми гендерної дискримінації в нашій державі.

Важлива роль в імплементації гендерного підходу належить освітній сфері, адже, як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти, освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства [3].

Проте сьогодні вітчизняна освіта як соціальний інститут залишається недостатньо чутливою до проблеми забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації. Вища освіта має стати могутнім фактором розвитку духовної культури українського народу. Основний напрямок реформування освіти у контексті запровадження політики гендерної рівності стосуються підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня.

У Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття» зазначено стратегічні напрямки у галузі гуманітарної освіти, а саме: формування гуманітарного мислення, прилучення до здобутків української та світової культури; осмислення історичних фактів, подій і явищ, різноманітності шляхів людського розвитку; формування світоглядної, правової та моральної культури [2].

В умовах мінливості українського суспільства необхідною складовою освіти виступає гендерна освіта як засіб зміни патріархального порядку світу, боротьби з сексизмом, створення рівних умов для соціалізації жінок і чоловіків та встановлення гендерної демократії.

Як вважає В. Гайденко, гендер означає соціальну стать з притаманними їй особливостями поведінки, мислення, що загалом визначають соціально-рольовий статус людини [4, с. 234].

Гендерна освіта може бути визначена як просвітницька діяльність у напрямі спростування існуючих гендерних стереотипів, розвитку критичного ставлення до світу та дестереотипізації свідомості.

Як зазначає І. Васильєва, статево-рольові риси є однією з базових структур особистості і тому відіграють важливу роль у процесах адаптації та саморегуляції. Статево-рольові утворення особистості є стрижневими, тому що значною мірою визначають її поведінку, особливості міжособистісного спілкування з іншими людьми, вибір шлюбного партнера, стійкість шлюбних відносин та успішність сімейного функціонування взагалі [1, с. 25].

Одним із завдань гендерної педагогіки є виявлення існуючих дискримінуючих механізмів та впливу гендерних стереотипів на процеси соціалізації, їх підтримка сферою освіти [4, с. 235].

Важливу роль у створенні середовища для реалізації потенціалу студентів і студенток мають відіграють гендерні освітні Центри, створені на базі багатьох закладів вищої освіти України.

Сучасні вітчизняні дослідження засвідчують значну фемінізацію галузі освіти (представленість жінок становить близько 78,3 %), проте у викладацькому складі закладів вищої освіти чоловіки становлять практично половину викладацького складу. З метою подолання гендерних стереотипів варто активніше залучати чоловіків до освітнього процесу.

Отже, в освіті залишається низка питань, які потребують перегляду з точки зору налагодження гендерного паритету: зміст навчальних предметів, гендерні взаємини в педагогічному колективі, стиль викладання та педагогічного спілкування; упередженість в оцінюванні навчальних і професійних результатів суб'єктів освітнього процесу, мовленнєвий/мовний сексизм тощо.

Література

1. Гендерна політика міст: історія і сучасність. Вип. 4 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 23 – 25 жовт. 2013 р. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 257 с.
3. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п#Text> (дата звернення: 14.08.2020).
4. Національна доктрина розвитку освіти, затверджена Указом Президента України № 347 від 17 квітня 2002 р. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/2827/> (дата звернення: 15.08.2020).
5. Філософія освіти : навчальний посібник / за заг. ред. В. Андрущенко, І. Передборської. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
6. Цілі розвитку тисячоліття 2000–2015. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/mdgs> (дата звернення: 14.08.2020).